

Yvirstýring av vinnulívinum og nýggj promillulóg?

við-
merkingar

So kom hestahógvurin fram aftur.

Hesu ferð var tað nýggi fiskimálaráðharrin okkara — stýrdur av fyrrverandi fiskasølustjóranum? — ið setir bann fyrri at selja laks á uppboðssølu!

Grundgeving? — Jú, Føroyar kunnu missa hundræðtals mió. krónur, um Heri Hjelm selir laksin hjá sær á uppboðssølu. Fiskivinnuáráðharrin visti á at við at selja til fastar keyparar í staðin fyrri, so fingi vit (minnist meg rætt) einar 5-6 kr. meira fyrri kilo!

Eingin trýr, at fiskimálaráðharrin segði ósatt við vilja — helst hevði hann fingið skeivar upplýsingar — sama ger — i dag vita vit at Heri Hjelm seldi laksin fyrri ein prís væl omanfyrri tað, sum okkara fiskasølu megna at selja sama laksin fyrri.

Nýggja bannið hevur sostatt við sær, at Føroyar fáa eitt óneyðugt millið. Við øðrum orðum: Beinleiðis tvørtur í móti tí, ið fiskimálaráðharrin ferdi fram í sjónvarpinum.

Nú skuldi tú trúð, at sami maður kom aftur í fjølmiðlarnar og greiddi Føroya fólk frá at hann hevði mistikið seg — bað um umbering. Hann hevði vunnið nógv við tað. Men nei — føroyskir ráðharrar biðja ikki um umbering — teir eru ikki fólksins tænarar — tað er fólk, ið skal tæna teimum!

Á uppboðssøluni 8. apríl varð føroyskur laksur seldur fyrri hesar meðalprisir (6.535 kg 1. flokk og 829 kg 2. flokk):

Stødd kg.	Kr. pr kg i meðal
6-7	38,48
5-6	36,78
4-5	35,88
3-4	39,79
2-3	36,12
1-2	27,61
2. flokk	
3-5	32,85
1-3	25,00

Áhugavert hevði verið at fingið upplýst hvønn prís t.d. Fiskasølan bjóðar sínum limum fyrri somu laksastøddir somu viku.

Nú var eisini hótt við at um allar alarar seldu sín laks á uppboðssølu, so fóru prisirnir heilt í botn — ja, tú sást fyrri tær hvussu allur laksamarknaðurin í Europa fór í spenir.

Árliga laksafreileiðslan um okkara leiðir liggur

um 250.000 tons. Við øðrum orðum verður sagt, at um føroyska freileiðslan, t.v.s. 9.000 tons — 3,6% — varð seld á uppboðssølu, so fall laksamarknaðurin saman og vit fingi bæði norðmenn, skotar og irar á nakkan! Jú, so segði pápin við sonin: „Vil du í verðin frem, min søn, så buk og ti til fingi du finner slem — og buk att er om og om igen!“

Heri Hjelm kom kanska at selja 1.000 tons av laks á uppboðssølu tað eftir er av árinum — t.v.s. 4 promillur av samlaðu árligu laksafreileiðsluni um okkara leiðir. Fiskasølan sigst selja uml. 2/3 av føroysku freileiðsluni til „fastar“ keyparar og Marr og Mortan meginpartin av tí, ið eftir er at selja — somuleiðis til „fastar“ keyparar. Hvør er nú tann stóri vandin? — Eru tað promillurnar hjá Hera Hjelm?

Gomlu grikkarnir segdu at menniskjan hevði 12 „sansir“ — ein teirra var „proportionssansurin“, ein annar „javnvágssansurin“ (gonguvit). Hesar

báðar tykjast vit at hava mist fullkomuliga í hesum máli! — Vónandi ikki med alla.

Nú frættist, at norðmenn hava ikki loyvi at geva heilivág til laks, ið er størri enn 2 kg. Hvat merkir hetta? — Jú, marknaðarprisirnir fyrri laks yvir uml. 3 kg koma at hækka munandi sum frá líður, tí av ringum royndum tora norðmenn ikki at lata laksin vaksa uttan møguleikar at kunna sjúkraviðgera hann.

Enn eru vit í tí hepnu støðu, at okkara heilivágstørvir liggur við niðanfyrri hann í Noreg, so hjá okkum kunnu vit um neyðugt heilivág-viðgera laksin til hann er 3-4 kg. uttan vanda fyrri, at hann ikki skal lúka ásettu dygdarkrøvini, tá vit selja hann (t.d. ½ ár aftaná seinastu viðgerð).

Hevði tað ikki verið skilabetri og meira positivur landspolitikkur at upplýst alarar um slíkt, heldur enn at seta navn-givnan persón í gapustokkin, bert tí hann royn-

ir leiðir, sum onkrir almáttugir Stórieiggjar ikki hava hugsað um sjálvir.

Vit sigast búgva í einum demokratiskum samfelag, og í minum hugaheimi vil tað í hesum føri siga, at um menn hildu tað vera so út av lagi skeivt at selja laks á uppboðssølu, so hevði rætta demokratiska mannagongdin verið at heitt á viðkomandi „syndara“ um at komið á fund at viðgera spurningin. Kanska kundu menn komið til sættis, og hvør veit — kanska kundi sjálvt Heri Hjelm, sum jú hevur drúgvur royndir innan økið, lært teir, ið settu bannið í verk (og sum ongur aliroyndir hava) eitt og annað áhuga-vert um at ala og selja laks...

Í útvarpinum 10. apríl endurtók okkara varaløgmaður, Jógvan Sundstein, at prisurin fyrri tann laksin, ið Heri Hjelm seldi á uppboðssøluni, lá niðanfyrri tað, ið aðrir keyparar (hvørir eru teir?) bjóðaðu. Hetta er antin beinleiðis ósatt! ella má talan vera

um at Fiskasølan roknar sær okur-vinning fyrri tann laksin, hn selir, tí teirra prisir til føroysku alararnar liggur í hvussu so er niðanfyrri uppboðssølu-prisin (hetta er próvfast!). Varaløgmaður upplýsti eisini, at USA hevði ákært norðmenn fyrri at selja laks til dumpingpris, og nýtti hann hetta sum eitt dømi um at eitt land við lógini í hondini kundi revsa ein freileiðara. Hetta er heldur ikki korrekt.

Tað USA ákærir, er at veitti almenni studningur in til norsku alivinnuna svarar til í meðal 26% av laksa-freileiðslukostnaðinum, og at kappingin við aðrar alarar, ið ongan studning fáa (t.d. føroyskar alarar) tí ikki verður framd javnbjóðis. Hetta er eisini orsökini til at USA nú hevur lagt 28% toll á allan norskan laks, ið verður innfluttur.

Skuldu vit her gingið í fótaferum USA's, so átti tvørtur imóti Heri Hjelm at ákært landsstýrið fyrri at forða honum at kappast á jøvnum fæti við aðrar.

Í roynd og veru hava vit nú fingið eitt nýtt promillubann, men, sum vit skilja, hevur landsstýrið enn ikki tikið støðu til, hvat skal gerast við „syndaran“. Rætti spurningurin her átti at verið: Hvør er veruligi syndarin? Er tað landsstýrið, sum nú er byrjað at yvirstyra vinnulívið til ógagns fyrri land og fólk, ella er tað Heri Hjelm, ið roynir at selja sína freileiðslu til hægsta marknaðarpris? Hvát sigur t.d. EF-fiskivinnan til bannið?

Hetta kann koma okkum aftur um brekku so tað sviður harðari enn hart!

Tormóður Dahl

